

Klinikum Dortmund gGmbH
Münster Üniversite Hastanesi

KLINIKUM DORTMUND
Üroloji Kliniği
KENDİNİ TANITİYOR

 PRO DO
Prostat Kanseri Merkezi Dortmund

 KONTINENZ DO
Kontinans Merkezi Dortmund

 ONKO DO
Disiplinlerarası Tümör Merkezi

MIC-MERKEZİ

Değerli Hastamız!

Hastalık durumunda en iyi şekilde bakılmak güzel bir duygudur. Buna tedavi eden kliniğin sunduğu imkânlar hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olmak da dâhildir.

Bu broşürle Dortmund Klinikleri Üroloji Kliniği'nin sunduğu imkânlar ve ihtisas alanları hakkında bir toplu bakış sunmak istiyoruz. Kendinizi rahat hissetmenizi ve daima güvenilir ellerde olduğunuzdan emin olmanızı istiyoruz.

Çabucak iyileşmeniz için kliniğimizde tecrübeli hekimlerden, kalifiye hasta bakıcılardan, fizyoterapistlerden ve psikoonkologlardan oluşan bir ekip gayretle işbirliği içerisinde çalışmaktadır. Birinci sınıf tıbbi bakımın dışında, banyonun, televizyonun, radyonun ve telefonun hizmetinizde olduğu, modern döşenmiş odalarda size çağdaş bir konfor sunmaktayız.

Ekibimizin ihtisas bilgilerine ve uzmanlığına güvenen hastaların sayısının sürekli artması, hastalarımızın memnuniyetinin açık bir işaretidir. Sizin de bakımımızdan memnun olmanızı umuyor ve bu yönde çalışmaya devam ediyoruz. Buna sorularınıza ve önerilerinize her zaman kulak vermek de dâhildir. Lütfen bizimle iletişime geçin!

Bir bakışta ağırlıklı tedavi konularımız

- Büyük tümör cerrahisi
- Laparoskopi (Anahtar deliği cerrahisi)
- Kemoterapi
- İdrar kaçırma
- İdrar taşı şikayetleri
- Endüroloji
- İyi huylu prostat büyümesi
- Testis ve penis kanserleri
- Ereksiyon bozukluğu
- Kısırlık ve üreme yeteneğinin yeniden kazandırılması
- Rekonstrüktif üroloji

Kliniğe toplu bakış

Almanya'nın bu en eski geleneksel üroloji bölümü 100 yıldan fazla bir süredir hastalarının selâmeti için çaba harcamaktadır. Yılda yaklaşık 4.000 hastanede yatarak ve 5.000 ayakta tedavi gören hasta ile Almanya'nın en büyük üroloji klinikleri arasında yer almaktayız. Başhekiminden araştırmada çalışan elemanına kadar uzmanlardan oluşan ekibimiz, en yeni ameliyat yöntemlerini ve tedavi şekillerini uygulamakta olup, böbrek nakli dışında ihtisas alanının tüm unsurlarını sunmaktadır. Tıbbi imkânların âzamisini sunmaktayız. Prostat Merkezimiz Pro DO'nun kurulması, klinikler üstü Kanser Merkezi Onko DO'ya bağlanma ve ve yenilikçi Kontinans Merkezi ile sizlere 24 saat boyunca tek çatı altında tıbbi imkânların âzamisini sunmaktayız.

Büyük tümör cerrahisi

Bu, kliniğin klasik ağırlık alanıdır. Son derece karmaşık, disiplinlerarası ameliyatlara kadar (örn. böbrek tümörlerinde inferior vena kava [alt ana-toplardamar] ile kalbe kadar) tüm müdahaleler de kontinent idrar diversiyonunun tüm şekilleri gibi (Pouch, yeni mesane v.b.) düzenli olarak yapılmaktadır. Yüksek vaka sayıları ve buna bağlı olarak ekibimizin olağanüstü tecrübesi, gerek tüm Almanya'dan gerekse yurtdışından hastalar için bizi birinci adres yapmaktadır.

“Anahtar deliği” cerrahisi

2005 yılında kısa adı MIC Merkezi olan ürolojide minimal invaziv cerrahi merkezi olarak servisi-miz kurulmuştur. O tarihten bu yana hızlıca gelişerek, Almanya'nın önde gelen merkezlerinden biri durumuna geldi. Bu hastayı koruyucu ameliyat yöntemi, hastalar açısından vücudun daha az zorlanması, daha hızlı iyileşme ve vücudun genelde daha iyi uyum sağlaması avantajlarını getirmektedir. İdrar yolları ve cinsel organlardaki iyi ve kötü huylu hastalıklar bu şekilde tedavi edilebilmektedir.

Burada radikal prostatektomi özel ağırlık noktasını teşkil etmektedir. Açık yöntemlere ek olarak geçmişte birlikte geliştirmiş olduğumuz intrafasiyal teknik de dâhil olmak üzere minimal invaziv, radikal prostatektominin çeşitli şekillerini çok sayıda vakada uyguladık.

2005 yılı ortalarından 2012 yılı ortalarında kadar prostat kanserine yakalanan yaklaşık 2.000 hastada açık yöntemlere ek olarak minimal invaziv radikal prostat ameliyatları gerçekleştirildi. Almanya çapında çok az sayıdaki üroloji servisinde biri olarak çok sayıda vakada hem klasik “açık” hem de minimal invaziv prostat kanseri ameliyatları gerçekleştirildi.

Ayrıca nefrektomi (ameliyatla böbreğin çıkarılması), nefroretrektomi (ameliyatla böbrek ve sidik borusunun çıkarılması), parsiyel böbrek rezeksiyonu, renal pelvis (böbrek havuzucuğu) plastiği, mesane divertikülü rezeksiyonu, kontinans cerrahisi ve fistül cerrahisinden radikal kistektomi ameliyatlarına kadar aşama göstermiştir. Ayrıca 2009 yılında Avrupa'da ilk kez ameliyat robotuyla minimal invaziv prostatektomi gerçekleştirdik.

Prostat Kanseri Merkezi Pro DO

Dortmund Prostat Kanseri Merkezi Pro DO'nun 2008 yılında kurulması, kliniğimizin özel ağırlık noktasının altını çizmektedir. Klinik içinde ve dışında sıkı bir disiplinlerarası işbirliğiyle hastaların her hastalık aşamasında optimal bakımı sağlanmaktadır. Bunda üroloji, ışın terapisi, onkoloji, patoloji, nükleer tıp, radyoloji, kontinans merkezi, fizyoterapi, psiko-onkoloji, kalite güvencesi uzmanları ve muayenehane sahibi ürologlar ile yardımlaşma grupları, branşlarüstü olarak işbirliği içerisinde çalışmakta ve karşılıklı olarak birbirlerini bütünlemektedirler. Tedavi neticileri sürekli olarak bilimsel değerlendirmeye alınmaktadır. Deutsche Krebshilfe (Kanserde Yardım) kuruluşu, araştırmaları teşvik çerçevesinde, Üroloji Kliniği'nin Leipzig Üniversitesi ile prostat kanserli hastaların yaşam kalitesi konulu ortak bilimsel işbirliği projesine destek vermektedir.

Disiplinlerarası Tümör Merkezi Onko DO

Üroloji Kliniği, klinikler üstü Disiplinlerarası Tümör Merkezi Onko DO'ya bağlı bulunmaktadır. Karmaşık veya nadir rastlanan tümöre sahip hastalar buraya gönderilmektedir. Farklı alanlardan uzmanlar danışmanlık hizmeti vererek, her hasta için bireysel tedavi planı hazırlanmaktadır.

Kemoterapi

İlerlemiş tümör hastalıklarına sahip hastalarda gereken ilaçla tedavi, uzman doktor ve özel vasıflı hastabakıcılar tarafından hem hastaneye yatırılarak hem de ayakta yapılmaktadır. Tedaviye psiko-onkologlar tarafından eşlik edilmekte ve destek verilmektedir.

Ürolityaz (idrar taşı oluşumu) – Bir “halk hastalığı”

Halkın % 14'ü hayatı boyunca bir kez – sıkça mükerrer biçimde – ürolityazdan müzdarip olmaktadır. Dortmund Klinikleri'nde dokunmadan şok dalgasıyla taş parçalama (ESWL – Vücut dışı şok dalgası litotripsi), sert ve esnek aletlerle sidik borusu üretroskopisi ve şok dalgasıyla ya da lazerle içeride idrar taşının parçalanması (URS – Üretroskopisi) ve kesmeden dıştan ürolityaz ameliyatları (PCNL – Perkütan nefrolitotripsi, Mini-PNL – Minimal invaziv nefrolitotripsi) gibi tüm tedavi yöntemleri çok sayıda ve düzenli olarak uygulanmaktadır.

Kesmeden ameliyat

Klinikte en çok yapılan müdahaleler arasında iyi huylu prostat büyümelerinin ve yüzeysel mesane tümörlerinin tedavisinde uygulanan endo-ürolojik ameliyatlar gelmektedir. Mesane tümörleri aynı zamanda özel bir teknikle de tedavi (flüorışıma sistoskopi) edilebilmektedir. Bu teknik ile tümörler renkli bir madde yardımıyla “aydınlatılmakta” olup, bu sayede daha iyi teşhis edilebilmekte ve alınabilmektedir.

Kontinans Merkezi Kontinenz DO

Merkezi ağırlık noktalarından birini de erkek ve kadında idrar kaçırma (enkontinans) tedavisi oluşturmaktadır. Bu amaçla Alman Kontinans Kurumu'ndan sertifikalı özel bir Disiplinlerarası Kontinans Merkezi kurulmuştur. Kontinans Merkezi bünyesinde üroloji, jinekoloji, cerrahi, çocuk cerrahi, nöroloji ve fizyoterapi uzmanları sıkı bir işbirliği içerisinde çalışmaktadır. Bu sayede en yeni muayene ve tedavi yöntemleri hızlıca günlük rutin uygulamalara aktarılabilmektedir. MIC-Merkezi'nin ve Kontinans Merkezi'nin uzmanlarının işbirliği, idrar kaçırma ameliyatlarında da artık anahtar deliği cerrahisinin uygulanmasına olanak sağlamaktadır.

İdrar kaçırma tedavisinde başarı sağlamak için ayıncı teşhis gerekmektedir. Üroloji Kliniği'nin elinde modern teşhis yöntemlerinden geniş bir yelpaze bulunmaktadır. Bunlar arasında mesaneye basınç ölçümü (üro-dinamik), gerekirse röntgenle kombine olarak (video üro-dinamik), alt idrar yolunun (mesane ve idrar yolu) kontrast maddesi verilerek röntgenle teşhisi, alt ve üst idrar yolunun sonografisi, sistoskopi ve kolposkopi yer almaktadır. Bu sayede sonografinin gerektirdiği klinik fonksiyon muayeneleri tek çatı altında sunulabilmektedir.

Erkeklerde de idrar kaçırmaya karşı tedavide yeni ameliyatların uygulamaya konmasından bu yana (“bantlar”, yapay büzgen kaslar) Üroloji Kliniği bu tekniklerin daha da geliştirilmesinde öncü rol oynamaktadır. “Fazla çalışan” mesanenin tedavisinde botoks enjeksiyonları dâhil olmak üzere tüm ilaçla tedavi yöntemleri uygulanmaktadır.

Rekonstrüktif müdahaleler

Organların veya onların fonksiyonlarının korunması, özel müdahalelerle sağlamaya çalıştığımız en önemli meseleler arasındadır. Bunlar arasında, yaralanma veya iltihaplanma nedeniyle farklı uzunluklarda hasar görmüş olan sidik borusu ameliyatları gelmektedir. Derin ve kısa mesafe değişimlerde sidik borusu özel tekniklerle yeniden mesaneye yerleştirilmekte olup, böylece o taraftaki böbrek elde tutulmaktadır. Uzun mesafe kısıtlı fonksiyonlarda sidik borusu yerine ince bağırsak segmentleri kullanılması gerekebilmektedir.

Bu zahmetli rekonstrüktif müdahaleler arasında idrar yolu daralmalarında açık idrar yolu ameliyatları gelmektedir. Kısa mesafe daralmalarda müteakip uç uca anastomoz (bağlantı) ile rezeksiyon seçimi yöntemidir. Uzun mesafe daralmalarda deri nakli ile geçiş sağlanmaktadır.

Androloji için özel görüşme saati

Bunda ereksiyon ve üreme bozukluklarında her tür teşhis ve tedavi olanakları üzerinde durulmaktadır. Üreme yeteneğinin yeniden kazandırılmasına yönelik ameliyatlar ve suni dölleme hazırlığı ameliyatları (MESA/TESE) rutin ameliyatlar arasındadır. Tabii ki üreme yeteneğinin yeniden kazandırılmasında esasen ameliyat mikroskobu kullanılmaktadır.

Özel görüşme saatleri

Özel görüşme saatleri, genel görüşme saatleri ve ürolojik tümör şikayetleri için görüşme saatlerinin yanısıra minimal invaziv cerrahi (MIC Merkezi), idrar kaçırma (Kontinans Merkezi), çocuk ürolojisi, androloji ve kısırlık (androloji ve kısıtlı üreme yeteneği), kemoterapi, ağrı terapisi ve ürolojik enfeksiyoloji amaçlı özel görüşme saatleri de hizmete sunulmaktadır.

Asistan robotlu cerrahi

Minimal invaziv cerrahinin bir diğer varyasyonu da, da Vinci ameliyat robotunun asiste ettiği cerrahi yöntemidir. Asistan robotlu cerrahi bu bağlamda kliniğimizdeki diğer ileri yöntemleri tamamlayan bir yöntem olarak görülmelidir. Her halükârda hastanın bireysel durumu hangi yöntemin seçileceğinde belirleyici olmaktadır (açık ameliyat, bilinen minimal invaziv teknik, asistan robotlu cerrahi).

Avantajlar

Ameliyat robotu, klasik düğme deliği cerrahisinin yapamadığı neyi yapmaktadır?

- Ameliyat bölgesinin üç boyutlu (mekânsal) gösterilmesi
- HD-TV sayesinde daha detaylı büyütme
- Aletlerin üç boyutlu hareketi (her yöne)
- Daha fazla hassasiyet ve mikro aletlerin daha hassas, daha kesin hareketleri
- Cerrahin muhtemel ufak sapmalarının dengelenmesi (el titremesinden koruma)

Çalışma tarzı

Hastalar açısından minimal invaziv prostatektominin avantajları nelerdir?

- Minimal invaziv yöntem (Küçük erişim noktaları = Düğme deliği cerrahisi)
- Daha iyi ameliyat neticeleri
- Tümör kontrolünde daha fazla güvenlik
- Mesane büzgen kasının daha koruyucu preparasyonu sayesinde daha yüksek kontinans oranları (daha az idrar kaçırma)
- Ereksiyon yeteneğinin (sertleşme/erkeklik) daha iyi korunması
- Uygun kozmetik netice
- Daha az kan kaybı
- Düşük enfeksiyon riski
- Yaranın iyileşmesinde rastlanan şikayetlerin azalması
- Daha az ağrı
- Daha hızlı iyileşme

da Vinci Sistemi nasıl işlemektedir?

Cerrah, elleriyle mikro aletleri hastanın vücudunda kumanda eder. Aletler sadece bir kaç milimetre büyüklüktedir. Açık ameliyatta olduğu gibi yine sadece cerrah eliyle nerenin kesileceğine ve hazırlanacağına karar verir. Ameliyat robotu, bilgisayar destekli olarak cerrahın hastanın vücudundaki hareketlerini yerine getirir.

Robot ABD'de geliştirilmiştir. Daha önceki modeller orada 2000 yılından bu yana kullanılmaktadır. ABD'de bugün da Vinci TM prostatektomi erken aşamadaki prostat kanserlerinde en sık uygulanan tedavi yöntemlerinden biridir.

Üroloji Kliniği, da Vinci ameliyat sistemine 2010 yılından bu yana sahiptir. Son derece modern ve olgunlaşmış olan bu sistem, High-Definition-Video ile donatılmış durumdadır. Ayrıca özellikle uzun aletlere sahip olup, böylelikle çok uzun boylu ve aşırı kilolu hastalar da ameliyat edilebilmektedir. Dortmund Klinikleri'nde kurulmuş olan sistem 4 alet koluna sahip olup, o nedenle en yeni modele sahip bulunmaktadır.

Klinik donanımı

Klinik donanımı en modern teknolojiye uygun olup, buna ışın etkisini azaltıcı en yeni dijital röntgen teşhiz cihazları, dokunmadan şok dalgasıyla ürolityaz (idrar taşı) parçalamada (ESWL) mevcut en modern sistem, yüksek çözünümlü ultrason cihazları, resim arşivleme ve iletişim sistemi (PACS), flüorısma sistoskopi, ürodinamik (mesaneye basınç ölçümü), lazerli uygulamalar, ameliyat mikroskobu, en yeni nesil video-laparoskopi (karın endoskopisi), minimal invaziv cerrahi için asistan robotlu kamera sistemleri dâhildir.

“Center of Excellence”

“Center of Excellence” olarak özellikle minimal invaziv ameliyatlarda sürekli olarak en yeni tedavi yöntemleri günlük rutin uygulamalara aktarılabilmektedir (örn. robot destekli sistemler, “Single Port Laparoscopy” ve diğerleri).

2004 yılında yeni taşınan yataklı servisler sadece bir, iki ve üç yataklı odalardan oluşmakta olup, işlevsellik ve konfor açısından kılavuz niteliğindedir.

Yoğun bilimsel işbirlikleri mevcut olup, işbirliği yapılanlar arasında Leipzig Üniversitesi, Hannover Tıp Yüksekokulu, Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi, Bochum Ruhr Üniversitesi, Atina Üniversitesi ve Dortmund Üniversitesi bünyesindeki Mesleki Psikoloji Enstitüsü yer almaktadır. Klinik çalışanları ile işbirliği ortakları son yıllarda araştırmaları ile çok sayıda ödül almışlardır. Bu araştırma faaliyetlerinin bir ifadesi de, yurtiçi ve yurtdışındaki bilimsel dergilerde yer alan çok sayıda yayın ve düzenli kongre katılımlardır.

Ürolojiyi güçlendirmemize yardım edin

Tibbin bu en yenilikçi branşlarından birinde büyük değişim ve yeni beklentilere en geleneksel ve Almanya'nın en büyük servislerinden biri olarak gelecekte de sadece eşlik etmekle kalmayıp, bilakis bunlara yön vermek ve gelişmelere damga vurmak istemekteyiz!

Dortmund Klinikleri (Klinikum Dortmund gGmbH) Üroloji Kliniği, devlet tarafından verilen maddi desteğin oldukça sınırlı olduğu şu dönemde özel desteğe ihtiyaç duymaktadır. Hastalarımıza gelecekte de birinci sınıf bir tıbbi bakım, kapsamlı bir bireysel bakım ve bu sayede de daha fazla yaşam kalitesi sunabilmek açısından, konuyla ilgilenenlere bağış yapma olanağı sunulmaktadır. Memnuniyetle bağış makbuzu da verebiliriz.

Bağış hesabı

001 049 550

BK 440 501 99

Havâle nedeni 37 90 04 Urologie

Bağış makbuzunuzu gönderebilmemiz açısından isim ve adres belirtmenizi rica ederiz.

Teşvikte bulunarak şu konularda yardımcı olun

- Üroloji Kliniği'nde araştırma ve bilim ilerlemesi,
- Tıbbi-Teknik donanımın daima en modern şekilde tutulması,
- Elemanlarımızın mesleki ve hizmetiçi eğitimlerinin desteklenmesi ve
- Hastalarımıza hoş bir atmosfer yaratılması.

İyi bir şey yapın, sizi analım!

Vereceğiniz desteğe gözle görülür bir teşekkür etmekteyiz. Kliniğimize yapılacak özel hizmetlerde kimi kısım veya odalara bağış yapanın adını vermekteyiz. Bu sayede bağışınızı her zaman şükranla anmaktayız.

Bu konuda ayrıntılı bilgiyi bizzat Klinik Müdürü Prof. Dr. Michael C. Truß'tan alabilirsiniz.

Ürolojide tıbbi merkezler – Birleşik uzmanlık

Tıbbi merkezler

Kanser, kalp-dolaşım hastalıklarından sonra yılda yaklaşık 500 bin yeni vaka ile Almanya'da ikinci derece sıklıkta rastlanan ölüm nedenidir. 2008 yılında Federal Sağlık Bakanı Ulla Schmidt hanım, Alman Kanser Kurumu, Kanserde Yardım Kurumu ve Alman Tümör Merkezleri Çalışma Grubu ile ortaklaşa "Milli Kanser Planı" nı kamuoyuna sunmuştur. Bu planın amacı, kanserli hastalara daha iyi bir bakım sunabilmektir. Bunda Dortmund Klinikleri'nde çok yönlü olarak sunduğumuz gibi, tıbbi merkezler şeklinde bağımsız organize olmuş şirket kısımlarının oluşturulması önemli bir araç olmaktadır. Onko DO, Pro DO veya Westfalya Göğüs Merkezi ile merkez kurma öncüleri arasındayız.

Hastalar uzman ekiplerle buluşuyor

Tıbbi merkezlerin hastalar açısından avantajı, en yeni bilgilerle donanmış ve bunları uygulamaya da koyabilen branşlar üstü uzmanlardan meydana gelen bir ekip tarafından sunulan bireysel bakım olmaktadır. Ekip toplantılarında her vaka için tedavi türü seçilmektedir. Hastanın belli bir muhatabı olmakta ve optimal tıbbi ve psikolojik bakım hizmeti almaktadır.

Araştırma ve nadir rastlanan hastalıklar

Vaka sayısının yüksek olmasına rağmen her kanser türü, nadir rastlanan bir hastalık olarak görülmektedir. Araştırma adına yeni tecrübeler kazanmak ve tedavi stratejilerini optimize edebilmek açısından bu bireysel tecrübelerin bir araya getirilmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. O nedenle onkolojik bakımda nadir rastlanan tümör cinslerinde de en uygun ve yenilikçi tedavi konseptlerinin uygulanmasına olanak sağlayan üst organizasyon şekilleri gereklidir.

Dortmund Klinikleri'nin diğer merkezleri

Dortmund Klinikleri'nde kanser merkezlerinin yanısıra diğer tıbbi alanlarda uzmanlaşmış veya hastaya özel bakım ve danışmanlık ile uğraşan merkezler bulunmaktadır. Bunlar arasında Kontinans DO, ama aynı zamanda da Sirt DO, Kalp DO, Kids DO ve Kan Bağışı DO gelmektedir. Bunlar hastalara yukarıda anlatıldığı gibi aynı avantajları sunarken, herşeyden önce de bireysel vaka danışmanlığı ve branşlar üstü ekiplerden birleşik uzmanlık sunmaktadır. Bu merkezler hakkında bilgiyi internette www.klinikumdo.de adresinden veya bunların girişindeki ya da hasta koşullarındaki hastalara bilgilendirme broşürlerinden edebilirsiniz.

Üroloji Kliniği

Klinik Müdürü:
Professor Dr. Michael C. Truß
Sekreteryaya: Bayan Waltraud Drees
Tel. 0231 953-18700/-18701
Fax 0231 953-18790
michael.truss@klinikumdo.de
www.klinikumdo.de

Görüşme saatleri:
Pazartesi ve Cuma 8.00-13.00
Ve randevu üzerine

Diğer önemli telefon numaraları

Üroloji polikliniği/ Özel görüşme saatleri:

Bayan Sander, Bayan Yıldırım (7.30-16.00)
Tel. 0231 953-18750/-18760
Fax 0231 953-18799

Merkezi Randevu ve Yatak İdaresi – Ayakta ve yatarak tedavi gören hastalar için:

Bayan Sander
Tel. 0231 953-18750/-18760
Fax 0231 953-18799

Servisler:

NA2, Servis idaresi Bayan Barbara Schulz, RbP
Tel. 0231 953-18221
Fax 0231 953-18292

ND6, Servis idaresi Bay Reinhard Gast
Tel. 0231 953-18761
Fax 0231 953-18796

ND7, Servis idaresi Bayan Christiane Boldt
Tel. 0231 953-18771
Fax 0231 953-18797

ND1 (Intermediate Care),
Servis idaresi Bayan Susanne Kabelitz
Tel. 0231 953-18311
Fax 0231 953-18391

Cerrahi yoğun bakım servisi,
Servis idaresi Bayan Christa Poth
Tel. 0231 953-18410
Fax 0231 953-18799

**Klinikum Dortmund gGmbH
Münster Universität Hastanesi**

Münsterstraße 240
44145 Dortmund
www.klinikumdo.de